

МІЖНАРОДНИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР СПІВРОБІТНИЦТВА ЩОДО НЕРОЗПОВСЮДЖЕННЯ БАКТЕРІОЛОГІЧНОЇ ЗБРОЇ

Лівіцька М.,

*студентка II курсу магістр групи МВ/МК-19,
ВНЗ «Університет економіки та права “КРОК”», м. Київ, Україна,
e-mail: livitskamo@krok.edu.ua*

На сьогоднішній день розроблення та застосування бактеріологічної зброї є однією з актуальних міжнародних проблем. Завдяки ініціативі провідних держав було утворено систему запобігання небезпечній зброї, яка покращила не тільки безпеку держав, а й значно зменшила прояви біотероризму. Проте, окрім країн, свій внесок зробили також міжнародні урядові та неурядові організації, запровадивши безліч заходів у боротьбі із загрозою біологічної зброї.

Оскільки відомим є те, що поширення небезпечних захворювань не мають певних кордонів, необхідно було розробити та впровадити саме на міжнародному рівні заходи для запобігання того, що шкідливі мікроорганізми та інші небезпечні речовини не завдають ніякої шкоди, навмисно чи випадково. Тому Радою Безпеки ООН було прийнято Резолюцію 1540, яка доповнювала вимоги та заборони, що були запроваджені в Конвенції про заборону біологічної та токсичної зброї [1, С.71].

В Резолюції наголошується про те, що вона вимагає від держав, незалежно чи є вони учасниками міжнародних конференцій або багатосторонніх переговорів, вживати потрібних заходів для нерозповсюдження біологічної зброї. До того ж, було утворено Комітет, що звітував Раді Безпеки про дотримання цієї Резолюції. Державам необхідно щорічно розробляти стислий опис актуальних подій, вказуючи свої пріоритети та плани щодо реалізації положень Резолюції, представивши його Комітету.

Не менш важливим кроком щодо системи стримування бактеріологічної зброї та запобігання розвитку небезпечних хвороб була спільна робота таких міжнародних співтовариств, як Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Міжнародне епізоотичне бюро (МЕБ) та Продовольча та сільськогосподарська організація (FAO). Згодом ними було опубліковано ноту, в якій йшлося про те, що поява нових захворювань, зміни навколишнього середовища та розвиток біотероризму, вимагає подальшої співпраці між цими організаціями [3]. Таким чином, кожна з вищезгаданих організацій розробила детальний план дій, який би міг сприяти усуненню наслідків застосування небезпечної зброї. Окрім того, вони наголошували, що необхідно залучити якнайбільш держав для утворення міжнародної солідарності, аби позбутися хвороб, що загрожують життю людей.

FAO, була першою міжнародною організацією, яка розробила Інструментрій з біозахисту у 2007 році. План заходів розроблений в якості стратегічного та комплексного підходу, охоплює політику та нормативно-правові аспекти для управління ризиками, що загрожують людству та навколишньому середовищу. В Інструментарію передбачено систему заходів щодо безпеки харчових продуктів, інтродукцію хвороб, розповсюдженню

живих модифікованих організмів та контроль за чужорідними видами мікроорганізмів. У цілому, Документ містить в собі аспекти розвитку сільського господарства, охорони здоров'я та захисту навколишнього середовища, зокрема біологічного різноманіття, тим самим створюючи цілісну концепцію біозахисту [4, С.109].

У 2012 році ВООЗ розробила Стратегічні рамки дій 2012-2016 разом з Управлінням лабораторними біоризиками, спрямовані на розвиток національних, регіональних та глобальних планів щодо управління лабораторними біоризиками. У Документі було зазначено, що відповідно до санітарно-медичних норм, усі держави-учасниці зобов'язані оцінювати та розвивати свої основні можливості для спостереження та реагування на загрози. Також сказано, що незважаючи на значні внески для утворення біозахисту, багато країн досі не мають ефективних механізмів, які б сприяли регулюванню та нагляду в управлінні з біоризиками. До того ж, як показують статистичні дані, рівень обізнаності працівників органів, що займаються біологічними дослідженнями та персоналу лабораторій є нижчим від середнього [4, С.111].

Того ж року, свою Стратегію опублікувало МЄБ, яка передусім була пов'язана зі зниження біологічної загрози. Загалом, йшлося про те, що найбільш ефективним способом захисту від загроз стосовно розповсюдженню небезпечних збудників є вдосконалення чинних систем реагування та завчасного виявлення небезпеки, а також створення ефективного гарантування біозахисту, завдяки розширенню національних наукових мереж. Такий спосіб, на їхню думку, надає чимало переваг для покращення рівню здоров'я населення, сільського господарства, поліпшення добробуту та стабілізації економіки [2].

Вагомий внесок щодо підтримки режиму нерозповсюдження бактеріологічної зброї зробив і Європейський Союз. За ініціативою ЄС було розроблено План дій для підвищення готовності до хімічних, біологічних та ядерних подій. Згідно з яким, ЄС зобов'язувався надавати технічну та фінансову допомогу для зниження ризиків випадкового або умисного походження, пов'язаних з хімічними, біологічними та ядерними матеріалами і повної готовності до таких ризиків. Така допомога включає в себе: покращення заходів безпеки, де зберігаються біологічні матеріали та створення нормативно-правової бази для забезпечення ефективного контролю за експортом товарів подвійного використання, особливо шляхом регіонального співробітництва.

Окрім вищевказаних ініціатив, були запроваджені інші міжнародні заходи, які передбачали поширенню біозахисту та уникненню ризиків, прийняті на глобальному чи регіональному рівні, а саме:

1. Ініціатива захисту глобального здоров'я (2001);
2. Програма захисту глобального здоров'я, розроблена 2004 року;
3. Цілі сталого розвитку ООН, затвердженні у 2015 року та інші [3].

Отже, заохочення міжнародних акторів та організацій щодо нерозповсюдження та запобігання біологічної зброї, на сьогоднішній день є досить помітним. Розробка конвенцій, затвердження резолюції, прийняття стратегічних планів – це все створює певну систему для вироблення ефективної

протидії у боротьбі зі зброєю та тероризмом. Незважаючи на деяку недосконалість режиму стримування, міжнародні суб'єкти продовжують всіляко розвивати та покращувати її становище, затверджуючи нові угоди та розвиваючи галузь медико-біологічних наук.

Список використаних джерел:

1. Андрейчин М. Біотероризм. Медична протидія / М. Андрейчин, В. Копча. – Тернопіль, 2005. – 300 с.
2. Грек А. М. Біологічна небезпека (учора, сьогодні, завтра) [Електронний ресурс] / А. М. Грек, О. В. Сакур // Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" факультет військової підготовки. – 2012. – Режим доступу: http://medved.kiev.ua/web_journals/arhiv/toxicology/2012/2_2012/str.pdf.
3. Стегній Б. Т. Біобезпека та біозахист: світовий досвід, проблеми в Україні та шляхи їх вирішення / Б. Т. Стегній, О. Т. Куцан, А. П. Герілович // Ветеринарна медицина. - 2010. - Вип. 94. - С. 5-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vetmed_2010_94_3
4. Уїтсбі С. Запобігання біологічним загрозам: що Ви можете зробити / С. Уїтсбі. – Бредфордський центр досліджень проблем роззброєння, 2015 – 328 с.